

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

ASiantuntijalausunto

Lausunnon aihe	Hallituksen esitys HE 107/2021
Lausunnon antaja	Tomi Järvinen, apteekkari, farmasian tohtori Jyväskylän 5. Seppälän apteekki Jyväskylän 9. Palokan apteekki

Lausunnon tiivistelmä

Hallituksen esitys itsehoitolääkkeiden hinta-alennusten sallimisesta lisää apteekkien välistä polarisaatiota ja vaarantaa maankattavan apteekkiverkoston perusteet. Itsehoitolääkkeiden hinta-alennus voi myös lisätä itsehoitolääkkeiden käyttöä. Hallituksen esitys tarkoittaa myös sitä, että itsehoitolääkkeiden hinnat eivät ole enää samat eri puolella Suomea asuville kansalaisille.

Jos hallituksen esittämä itsehoitolääkkeiden hintakilpailu halutaan toteuttaa, se pitäisi toteuttaa ensin muutaman vuoden kokeiluna ja rajatuilla itsehoitolääkevalmisteilla, jotta muutoksen tuomat vaikutukset voidaan arvioida luotettavasti.

Toimivaa ja turvallista suomalaista apteekkijärjestelmää pitää uudistaa pienin askelin, jotta ei tehdä samoja virheitä kuin tehtiin taksiuudistuksessa.

Maankattava apteekkiverkosto – auttaa lähelläsi

Suomalaiset apteekit ovat osa Suomen terveydenhuoltoa. Suomessa on yli 800 apteekkitoimipistettä ja suomalaiset asioivat apteekeissa 60 miljoonaa kertaa joka vuosi. Apteekki on Suomen käytetyin terveyspalvelu.

Suomalaiset luottavat saamaansa apteekkipalveluun. Apteekeissa annettu neuvonta säästää vuositasolla muualla terveydenhuollossa noin miljardi euroa (pwc 2015). Äskettäin paljon julkisuutta sai kansanedustaja Petteri Orpon käynti apteekissa, kun hän meni ostamaan närästyslääkettä. Farmaseutti tunnisti sydänkohtauksen oireet ja ohjasi asiakkaan sairaalaan. Vastaavia neuvontatilanteita tapahtuu apteekeissa lähes päivittäin, mutta ne harvoin nousevat julkisuuteen, ja siksi apteekkien neuvontapalvelun taloudellinen merkitys yhteiskunnalle helposti unohdetaan.

Suomalaisen apteekkijärjestelmän tukipilari on maankattava apteekkiverkosto ja lääkkeiden samanhintaisuus. Maankattava apteekkiverkosto auttaa ihmisiä lähellä ja kaikkialla Suomessa. Sen vuoksi apteekkijärjestelmän tuomat säästöt muualla terveydenhuollossa ovat vuositasolla miljardi-luokkaa.

Maankattavan apteekkijärjestelmän hyödyntämistä rokotusten ja erilaisten pikatestien suorittamispaikkoina selvitetään parhaillaan.

Itsehoitolääkkeiden hintakilpailu

Hallituksen esityksessä esitetään, että apteekki voi antaa kuluttajalle alennuksia itsehoitolääkkeistä eli myydä itsehoitolääkkeitä tarjoushinnoilla.

Tällä hetkellä melkein kaikissa itsehoitolääke-ryhmissä on saatavilla ns. edullisempia lääkevalmisteita eli hintakilpailu toteutuu hyvin jo nykyainsäädännöllä. Nykylainsäädäntö varmistaa, että itsehoitolääkkeiden hinnat ovat kuluttajille samat kaikissa apteekeissa. Hintakilpailu toteutuu siis lääkevalmisteiden välillä.

Tuotteen tarjoushinnan tarkoitus on lisätä tuotteen myyntiä. Liiketaloudellisesti yhtälö toimii niin, että tarjoushinnan aiheuttaman myyntikatteen väheneminen kompensoidaan lisääntyneellä kpl-myyntillä. Haluammeko lainmuutoksella lisätä itsehoitolääkkeiden myyntiä?

Verkkokauppojen tavoitteena on lisätä markkinaosuutta voimakkailla tarjoushinnoilla. Jos itsehoitolääkkeiden hintatarjoukset sallitaan, sen seurauksena verkkoapteekit myyvät itsehoitolääkkeitä suurilla alennuksilla tavoitteena yrityksen markkinaosuuden kasvattaminen. Tämän seurauksena lääkeneuvonnan määrä todennäköisesti vähenee, turvallinen lääkehoito voi vaarantua ja apteekkien välinen polarisaatio kasvaa. Apteekkien polarisaation kasvaminen vaarantaa maankattavan apteekkiverkoston.

Suurilla apteekeilla on paremmat liiketaloudelliset edellytykset myydä itsehoitolääkkeitä tarjoushinnoilla kuin pienillä apteekeilla. Myös tämän seurauksena apteekkien välinen polarisaatio kasvaa.

Hallituksen esittämä lainmuutos mahdollistaa sen, että itsehoitolääkkeen hinta ei ole enää sama eri puolella Suomea asuville kansalaisille.

Jyväskylässä 22.9.2021

Tomi Järvinen